

sobre 'l ventre: el pel llís, brillant y suau; la boca y llabis rosats y menjan ab gust, y se impacientan si á l' hora no ve 'l pinso reuillant d' uua manera especial, y si no 'n fan cas, pican de potas y esgarrapan á terra ab las potas de devant; respiran bẽ unas 12 vegadas per minut y 'l puls uns 36 cops per minut fins arribar á 50 si son joves: matxos y mulas tenen mès pulsacions.

El bestia boví es senyal d' estar bons, si acabat de menjar s' ajeuhen y 's posan á remugar ab la pota aplegada sota 'l cos: quan el bou s' alza, s' estira y allarga una pota del darrera y 'l ventre 's contreu, no us poséu pas al darrera, porque correu gran perill de rebre una descarga sobre 'l vestit, quedant fets un santllátzer: á l' hora de menjar el bou dona mugits y fa soroll ab la cadena que l lliga, menja ab afició, draga de fort y fent molt soroll, que tambè fan las personas fartas ó golosas: respira de 15 ó 20 vegadas per minut; els morros humits, cayent alguna gota d' un líquit llepissós, y la mucosa dels ulls rosada. El bestia llanut, además dels mateixos signes, bela fort á l' hora de menjar y fins á vegadas fan caure al pastó ab lo dalé de menjar; respiran 12 ó 15 vegadas per minut y 70 ó 80 pulsacions. El porch s' ajeu com un porch, de llarch á llarch, gruny fort y menja ab gola; tambè tè 'ls morros humits, respira mès depressa que 'l moltó y tè las mateixas pulsacions; y es senyal notable, además d' estar bó l porch el portar la cúa cargolada en tirabuixó ó en trompeta, si bẽ á vegadas la posa llarga si está tranquil, pero per poch rato.

Al tractar de las malalties donarém senyals mès detalladas per coneixer quan están malalts y quin mal tenen els animals ab quí tracta 'l pagés.

Ja veyen que las duas condicions principals per tenir salut bestias y personas son bon aire y bons aliments; aixis diu Neveu-Derotrie, no 's poden tenir massa bestias en un local ó lloch petit, porque tenen poch aire: generalment las corts son poch elevadas, donchs haurían de tenir els locals dels porchs dos metros d' elevació, y 'ls demés animals quatre metros; un bou ó vaca necessita sis metros quadrats, y lo mateix caballs y mulas; si son de dos ó tres anys, bastan quatre metros; porchs dos metros per porch, y ovellas y moltons un metro. Hi ha de haber renovació d' aire, pero no corrents y cambis soptats.

Quan van á pasturar ó á beure no han de corre com fan molts. Quan per cambiar l' estació se 'ls ha de cambiar l' alimentació, no s' ha de passar de sech á vert totplegat, sinó poch á poch, barrejant el ferratje vert ab el sech.

Dona bon resultat en general, doná 'ls aliments crus als animals de treball y cuyts als d' engreixar, distant un menjar de l' altra, y duas horas en cada ápat á lo menos: una barreja de palla menuda ab ferratje vert ó naps y remolatxas, etc., els va bẽ y dona salut.

L' exercici moderat y la netedat fan pahir bẽ y erían bona sanch; per aixó ha de corre l' estrijo, y fora tranyinas en las estables, que crenhen alguns tontos que donan sanitat y guardan de mals donats.

El deixar massa fems á las quadras vicia l' aire y es causa de mals de pit y de las sanchs, deguentse treure al menos cada 8 días á la calor y cada mes en temps fret.

En las establias, corts ó corrals, ha de haber una temperatura diu Pabst, de 15